

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al context valencià

Guia docent de l'assignatura: Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística (3 crèdits)

Professor: Josep Martines (Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana)

1. Dades inicials d'identificació

Nom de l'assignatura:	Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística (3 crèdits)
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Màster:	Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al context valencià
Bloc troncal (primer any) o mòdul d'especialització (segon any):	Primer any. Bloc troncal
Institució:	Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Professor responsable i institució:	Josep Martines. Facultat de Filosofia i Lletres, Edifici de Filologia, Universitat d'Alacant, Alacant, 03080. josep.martines@ua.es , telèfon: 965 90 34 10

2. Introducció a l'assignatura

Nom de l'assignatura:	Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística (3 crèdits)
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Bloc:	Bloc troncal. Aprofundiment en la formació lingüística
Professor responsable:	Josep Martines

3. Volum de treball

Assignatura: 3 crèdits	
Assistència a classes teòriques	12
Assistència a classes pràctiques	8
Preparació classes teòriques	10
Preparació classes pràctiques	10
Preparació treballs classes teòriques	8
Preparació treballs classes pràctiques	10
Realització d'exàmens	2
Preparació d'exàmens	5
Assistència a tutories	4
Assistència a seminaris i activitats	6
TOTAL VOLUM DE TREBALL	75

4. Objectius generals

Assignatura: <i>Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística</i> (3 crèdits)
Els objectius d'aquesta assignatura

En acabar aquesta assignatura, l'alumnat serà capaç de

- a) Explicar les següents qüestions de la sintaxi de la llengua catalana
  - a) La modalització del futur i del condicional (els valors de probabilitat, de càlcul o aproximació, informació incerta o confirmada i altres)
  - b) L'expressió de l'abstracció i de la intensitatAixò comportarà, ser capaç de:
  - 1) descriure aquestes qüestions en l'ús contemporani (en els diversos eixos de la variació), atesos els condicionants sociolingüístics i de planificació lingüística actuals
  - 2) descriure l'evolució diacrònica d'aquests temes
  - 3) aplicar els mitjans teòrics que es presentaran a classe o en la bibliografia recomanada a l'anàlisi dels fets lingüístics
- b) Aprofitar els corpus textuais com a fonts en la recerca lingüística
- c) Aplicar els aprenentatges assolits en aquesta matèria dins el seu àmbit professional específic

5. Continguts

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

Els continguts d'aquesta assignatura són:

Els continguts més importants que atindrà aquesta assignatura són els següents.

- 1) Conceptes teòrics bàsics i instrumentals en l'anàlisi del sistema lingüístics, específicament els vinculats amb els temes de sintaxi que seran objecte d'estudi. Recorrerem fonamentalment als mitjans d'anàlisi de la gramàtica generativa i cognitiva.
- 2) Nocions bàsiques sobre la variació lingüística (diafàsica, diastràtica, diacrònica i diatòpica)
- 3) Nocions bàsiques sobre la història de la llengua i la literatura catalanes

6. Destreses

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

Més enllà dels coneixements teòriques, aquesta assignatura pretén

desenvolupar les destreses següents.

- 1) Traslladar els conceptes teòrics a l'anàlisi de fets lingüístics concrets
- 2) Establir connexions entre els canvis lingüístics i els factors que els puguen desencadenar (interns o externs al sistema lingüístics)
- 3) Elaborar hipòtesis explicatives dels fets lingüístics i contrastar-les amb les dades empíriques.
- 4) Elaborar corpus textuais i valorar-ne la validesa com a fonts aprofitables en la recerca lingüística

7. Actituds i habilitats socials

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

Aquesta assignatura atindrà actituds i habilitats socials com ara les següents.

- 1) Anàlisi crítica dels fets lingüístics sense els condicionants derivats de factors sociològics o ideològics; això afecta les diverses manifestacions de la variació lingüística i l'emissió de judicis de valor sobre les diverses aportacions bibliogràfiques.
- 2) Capacitat de treball en equip
- 3) Capacitat de treball individual
- 4) Capacitat de dissenyar i de gestionar projecte de recerca
- 5) Aplicació d'un mètode científic de recerca

8. Temari

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

	Tema	Hores presencials
1.	<p>III. La modalització del futur i del condicional</p> <p>1. Presentació de la qüestió</p> <p> 1.1. Gènesi del futur i del condicional: entre els valors modalitzats i el futur estricte</p> <p> 1.2. El futur i el condicional i la incertesa</p> <p>2. Els valors modalitzats del futur</p> <p> 2.1. Futur de probabilitat</p> <p> 2.1.1. Futur de probabilitat simple</p> <p> 2.1.2. Futur de probabilitat compost</p> <p> 2.2. Futur de càlcul, d'aproximació</p> <p> 2.3. Futur de sorpresa</p> <p> 2.4. Futur de "creació de situacions suposades"</p>	6

	<p>2.5. Futur atenuatiu i de cortesia 2.6. Futur imperatiu 2.7. D'altres</p> <p>3. Condicional modalitzat</p> <p>3.1. Condicional de probabilitat</p> <p>3.1.1. Condicional de probabilitat simple 3.1.2. Condicional de probabilitat compost</p> <p>3.2. Condicional de càlcul, d'aproximació 3.3. Condicional de rumor o d'informació no confirmada 3.4. Condicional atenuatiu i de cortesia 3.5. Condicional de sorpresa (amb matís de cortesia) 3.6. Condicional de "creació de situacions suposades"</p> <p>4. El futur i el condicional perifràstics 5. Els valors de "deure + INF", "haver de/ a + INF"</p>	
<p>2.</p>	<p>I. L'expressió de l'abstracció i la intensitat (el mal dit "lo neutre")</p> <p>1. Presentació de la qüestió 2. Consideracions bàsiques</p> <p>2.1. Funcions del "lo neutre" en castellà 2.2. L'article determinat i els clítics en català</p> <p>3. Recursos per a l'expressió de l'abstracció</p> <p>3.1. L'ús de /l/ 'm' [= 'masculí'] en l'expressió de l'abstracció</p> <p>3.1.1. /l/ 'm abs' [= 'masculí abstractiu'] + ADJECTIU 3.1.2. /l/ 'm abs' + PARTICIPI 3.1.3. /l/ 'm abs' + POSSESSIU o semblants 3.1.4. /l/ 'm abs' + ADVERBI 3.1.5. /l/ 'm abs' + RELATIU</p> <p>3.2. Altres recursos en l'expressió de l'abstracció</p> <p>3.2.1. El demostratiu <i>ço</i> 3.2.2. El demostratiu <i>açò</i> 3.2.3. El demostratiu <i>allò</i> 3.2.4. L'ús de <i>cosa</i> 3.2.5. El femení 3.2.6. Els noms abstractes i altres</p> <p>4. L'expressió de la intensitat</p> <p>4.1. Recursos per a l'expressió de la intensitat: un inventari 4.2. Més construccions intensives:</p> <p>[α] "Al pus breu que poré iré en sa ajuda" (s. XIII) [β] "[...] vos escric lo pus largament que pusc los feyts com los he passats" (s. XIV) i altres</p>	<p>6</p>

[γ] “e han vist lo molt que jo he parlat ab Sa Majestat” (s. XV)
--

9. Bibliografia i altres recursos

Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística (3 crèdits)

TEMA I. La modalització del futur i del condicional

Lectures obligatòries

1. ARAMON, Ramon (1957): “Notes sobre alguns calcs sintàctics en l’actual català literari”, dins *Symposia und Stilistica: Festschrift für Ernest Galillscheg zum 70 Geburtstag*, Tubinga, Max Miemeyer, pp. 1-33.
2. PÉREZ SALDANYA, Manuel & Vicent SALVADOR (1993): “Lingüística cognitiva i llengües en contacte: el cas del futur de probabilitat en català”, dins *Actes del Novè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Alacant-Elx, 9-14 de setembre de 1991*, vol. III, pp. 229-245, Barcelona/ València/ Universitat Jaume I, Publicacions de l’Abadia de Montserrat/ Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
3. PÉREZ SALDANYA, Manuel (1998): *Del llatí al català: Morfosintaxi verbal històrica*, València, Universitat de València.
4. PÉREZ SALDANYA, Manuel (2002): “Les relacions temporals i aspectuals”, dins Joan SOLÀ & Maria Rosa LLORET & Joan MASCARÓ & Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, III, pp. 2567-2662.

Bibliografia complementària

5. BYBEE, Joan *et al.* (1994): *The Evolution of Grammar: Tense and Modality in the Languages of the World*, Chicago, Chicago University Press.
6. FLEISCHMAN, Suzanne (1982): *The Future in Thought and Language*, Cambridge: Cambridge, University Press
7. HOPPER, Paul J. & Elizabeth C. TRAUGOTT (1993): *Grammaticalization*, Cambridge: Cambridge, University Press.
8. LEVINSON, Stephen (2000): *Presumptive Meanings: the Theory of Generalized Conversational Implicature*, Cambridge: Cambridge, University Press
9. TRAUGOTT, Elizabeth & Richard B. DASHER (2002): *Regularity in Semantic Change*, Cambridge: Cambridge, University Press.

TEMA II. L'expressió de l'abstracció i la intensitat (el mal dit "lo neutre")

Lectures obligatòries

10. BOSQUE, Ignacio & Juan Carlos MORENO (1989): "Las construcciones con *lo* y la denotación del neutro", *Lingüística*, 2, pp. 5-50.
11. BRUCART, Josep M. (2002): "Els determinants", dins Joan SOLÀ & Maria Rosa LLORET & Joan MASCARÓ & Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, II, pp. 1435-1516.
12. FABRA, Pompeu (1926): "La coordinació i la subordinació en els documents de la cancelleria catalana durant el segle XIV", dins Institut d'Estudis Catalans, *Memòries. Secció Filològica*, I, 1.
13. MARTINES, Josep (2005): "La llengua antiga i els usos sintàctics contemporanis. L'expressió de la intensitat", dins *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (15 i 16 d'octubre de 2004)*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, pp. 31-97.
14. SOLÀ, Joan (1972): *Estudis de sintaxi catalana/1*, Barcelona, Ed. 62.
15. SOLÀ, Joan (1994): *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, Barcelona, Columna.
16. SOLÀ, Joan (2002): "Les subordinades de relatiu", dins Joan SOLÀ & Maria Rosa LLORET & Joan MASCARÓ & Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, III, pp. 2455-2565.

Bibliografia complementària

17. CASANOVA, Emili (2000): "L'evolució de la construcció *ço que* > *lo que*, i d'altres amb *lo*: factors i conseqüències", dins *Katalanisch in Geschichte und Gegenwart*, Stauffenburg, Verlag, pp. 39-64.
18. COLOMINA I CASTANYER, Jordi (2002): "Paradigmes flectius de les altres classes nominals", dins Joan SOLÀ & Maria Rosa LLORET & Joan MASCARÓ & Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, I, pp. 535-582.
19. DUARTE, Carles & Àlex, ALSINA (1986): *Gramàtica històrica del català*, I, II i III, Barcelona, Curial.
20. FABRA, Pompeu (1925): *Les principals faltes de gramàtica*, Barcelona, Barcino.
21. LAPESA, Rafael (1984): "El neutro en calificativos y determinativos castellanos", dins *Miscel·lània Sanchis Guarner*, II, Barcelona-València, Publicacions de l'Abadia de Montserrat/IIFV, pp. 173-188.

10. Coneixements previs

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

Hi ha una sèrie de coneixements (conceptes, destreses, processos...) que cal que l'alumnat tinga abans de començar aquesta assignatura. N'hi ha que són de caràcter més general, que afecten quasi la totalitat dels estudis del programa, com ara: capacitat d'anàlisi i síntesi, aplicació dels coneixements a la pràctica, planificació i conducció del propi aprenentatge, planificació i gestió del temps, comunicació oral i escrita, coneixement d'altres llengües, aplicació d'instruments d'anàlisi i crítica intel·lectuals, etc. N'hi ha de més específics, com ara: conceptes bàsics de l'anàlisi gramatical, bibliografia bàsica sobre la gramàtica del català, història de la llengua i de la codificació d'aquesta, realitat sociolingüística contemporània i dels fenòmens de contacte de llengües, etc.

-

11. Metodologia

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

Les 12 hores de **classe teòrica** es dedicaran a:

- Presentació davant el grup de bibliografia bàsica. Aquesta presentació anirà a càrrec bé del professor bé d'estudiants; en aquest darrer cas, el docent haurà guiat prèviament la tria dels materials amb els estudiants encarregats durant les hores de tutoria.
- Discussió en grup guiada pel professor d'una selecció de materials bibliogràfics, prèviament llegits pels alumnes. Aquesta discussió podrà partir de fitxes de treball que el professor haurà lliurat en el moment oportú a la classe.
- Explicació davant el grup dels fenòmens gramaticals que seran objecte d'estudi. Aquesta exposició podrà anar a càrrec del professor o d'algun estudiant.

Les 8 hores de **classe pràctica** es dedicaran a:

- Anàlisi de textos que manifestacions dels fenòmens gramaticals objecte d'estudi. Aquests textos seran representatius de la variació (diatòpica, diafàsica, diastràtica, etc.). Aquests textos seran fornits pel professor.
- Els estudiants receraran i aportaran a l'aula altres textos que incloguen els fenòmens estudiats (antics i contemporanis, escrits i orals). En aquesta tasca, els alumnes hi treballaran en petits grups. Aquests

materials seran estudiats a classe. El grup sencer traurà conclusions a partir de l'aportació de cada petit grup de treball.

Les 10 hores de **preparació de les classes teòriques** es dedicaran fonamentalment a la lectura de la bibliografia que recomanarem a classe.

Les 10 hores de **preparació de les classes pràctiques** es dedicaran a la recerca i a la preparació de l'estudi de textos i a la resolució d'activitats vinculades amb aqueixos textos; aquestes activitats apareixeran en les fitxes que el professor lliurarà oportunament als estudiants.

Les 8 hores de **preparació dels treballs per a les classes teòriques** es dedicaran a l'anàlisi i la valoració de la bibliografia que recomanarem a classe i a la redacció d'un esborrany de les conclusions de les activitats que es desplegaran a l'aula. Aquestes tasques aniran guiades per unes fitxes de treball que el professor lliurarà oportunament als estudiants.

Les 10 hores de **preparació dels treballs per a les classes pràctiques** es dedicaran específicament a elaborar una petita recerca sobre un tema gramatical sobre la base d'un corpus textual. Aquesta recerca podrà dur-se a terme individualment o en parelles i es lliurarà en acabar la matèria. S'ajustarà a uns criteris metodològics i a unes característiques que constaran en una guia que el professor lliurà a cada alumne.

Preveiem una sessió de 2 hores per a la realització d'una **prova escrita** sobre algun dels aspectes treballats en l'assignatura. La prova inclourà qüestions de coneixement d'aspectes teòrics i també qüestions d'anàlisi i de valoració. Reservem 5 hores específiques per a la **preparació d'aquesta prova**.

Les 4 hores de **tutoria col·lectiva** es dedicaran a la presentació de la bibliografia, que treballarem en les classes teòriques, dels materials per a les classes pràctiques, dels criteris d'avaluació, etc. S'hi marcaran els terminis de temps per a la realització de les activitats, de lliurament del treball i de la prova d'avaluació. Cal que tots els alumnes (tant els que faran l'assignatura per la modalitat presencial com aquells qui la faran per la modalitat virtual) assistisquen a la primera reunió de la tutoria col·lectiva: en aquesta reunió es marcaran els terminis i les condicions de realització de les activitats, d'avaluació, etc. de la matèria.

Les hores de **tutories individuals** es faran preferentment per correu electrònic i serviran per a guiar la preparació de classes teòriques i pràctiques.

Per al **seguiment de les classes** cal l'accés a la xarxa i a la pàgina de l'assignatura on l'estudiant trobarà els materials necessaris. Per a l'avaluació caldrà el seguiment de les classes de manera presencial o virtual. En la primera tutoria col·lectiva, l'estudiant ha de comunicar al docent el tipus de seguiment que farà:

a) Si opta per la modalitat presencial: ha d'assistir al 80% de les sessions; ha participar en les classes, ha de presentar els treballs que es demanen, etc.

b) Si opta per la modalitat virtual: ha de dur a terme totes les activitats previstes per als dos temes, a les quals tindrà accés per mitjà de l'aula virtual.

Les 6 hores d'**activitats complementàries** implicaran l'assistència obligatòria a activitats vinculades amb aquesta matèria i amb altres de connexes. Ja s'indicarà oportunament quines seran aquestes activitats.

12. Avaluació de l'aprenentatge

Assignatura: *Lingüística descriptiva: formes de la comunicació lingüística* (3 crèdits)

1. A fi de coordinar l'avaluació de les assignatures de "Història de la llengua", "Lingüística prescriptiva", "Lingüística contrastiva" i "Lingüística descriptiva", els alumnes hauran de fer un sol treball final per a les quatre matèries, que abordarà, des de les quatre perspectives (diacronia, sincronia, normativa, contrastiva), un dels sis temes següents:
  - a) l'abstracció
  - b) grafia i fonètica de les palatals
  - c) formes incoatives de la tercera conjugació
  - d) expressió de la finalitat
  - e) combinacions binàries de pronoms febles
  - f) unitat i diversitat lèxica
2. Els alumnes presencials hauran de participar en les activitats de classe que indique cada professor. Els alumnes que opten per l'aula virtual i els no presencials per causa justificada realitzaran les activitats o els treballs, individuals o en equip, que indique el professor
3. El treball de conjunt, que tindrà aproximadament 20.000 caràcters, es presentarà per quadruplicat (un per a cada professor)

4. Els treballs s'avaluaran en funció de l'estructuració de la informació, de la capacitat d'anàlisi i de síntesi de dades, del sentit crític demostrat, del maneig idoni de la bibliografia i de les fonts de consulta i del rigor lingüístic i conceptual de la redacció.
5. La qualificació final de cada matèria serà el resultat de sumar la mitjana de les quatre qualificacions del treball (50%) i l'avaluació de l'assistència i participació activa a classe i de les activitats que cada professor indique per a la seua matèria respectiva bé a classe o bé a l'aula virtual